B Ulkomaat
hsulkomaat@hs.fi
Uutisvinkit: (09) 122 4004
PL 61, 00085 Sanoma

Pääosasto
Ulkomaat B 1–B 3
Talous B 4–B 7
Urheilu B 9–B 12

KIRJEENVAIHTAJAT | Berliini Katarina Dahl | Brysseli Virve Sihvonen | Kairo Jukka Huusko | Lontoo Tanja Vasama | Moskova Jussi Nieminen | Peking Petteri Tuohinen | Tukholma Anna-Lena Kauhanen | Washington Tuomas Niskakangas

DENIS SINYAKOV/REUTERS

Mihail Hodorkovski (oik.) odotti toisen tuomion julistamista moskovalaisessa tuomioistuimessa joulukuussa 2010. Tuomio tuli, kuusi vuotta vankeutta kavalluksesta ja rahanpesusta.

”Venäjää odottaa pysähtyneisyys”

Helsingin Sanomat sai harvinaisen haastattelun entiseltä öljymiljardööriltä Mihail Hodorkovskilta. ”Vankila tuhosi liikemiehen minussa”, sanoo Venäjän Karjalassa vankeustuomiotaan istuva Hodorkovski. Hänellä on lämmin asumus ja työ muovituotteiden valmistajana.

HS-haastattelu

Anneli Ahonen

Mihail Hodorkovski, olette istunut takana poliittisia voimia? Keitä?

Kaikki Venäjällä tietävät tuomitsemieni takana olevat poliittiset voimat, eivätkä ne hävitä minkäänlaisia keskusteluja. Kyseessä ovat Venäjän päiministeri **Vladimir Putin** lähipiirin olevilt hurvalli suojeluhenkilöstöltä, jotka ryhtyivät henkilöstä, johtavassa roolissa oli myöhemmin varapäiministeri **Igor Setšin**.

Olette sanonut, että jos Putin palaa presidentiksi, niin ”monien toivo nykyisen valtajärjestelmän uudistamisesta katkaa ja yhteiskunnallisesti aktiivisen venäläisen äänestäjän maastamuutto nopeutuu rajusti”. Miksi?

Mihailova on Venäjän tulevaisuus, kun Putinin presidenttiys on käytännössä päätetty ja saattaa jatkua vielä kakstoista vuotta?

Olen sitä mieltä, että Putinin presidenttiys on tuhoisa. Sillä ajatteavat vankien asemat, tuotantorakenteet ja sosiaalitilat, jotka saivat ja pikkilangat eretinnat toisistaan. Yhdessä tallaista asuntelesta asun minä yhdessä lähes kahdeksadan vangin kanssa. Asuntola on pieni, mutta lämmin, mikä on tärkeää.

Teen töitä siirtolan tuotantolaitoksessa, muovituotteiden valmistuksessa. Työläisenä Se on minulle tuttua. Kolemsata on. Samanlaisia työtä tein 35 vuotta sitten.

Vankien välit vaihtelevat. Iuten missä tahansa tällaisessa yhteisössä, mutta rajuja konflikteja ei ole paljon.

Teidät tuomittiin vankeuteen vuoteen 2016 saakka. Onko tuomiot

Pidätettäänkö teitä vapaaksi niin kuin Putin on vaikassa? Mitä aiotte tehdä vapaudttuanne? Lähdettekö maksan politiikkaan, alattoko tehdä bisnestä vai muuttoko maasta?

Putin päästää minut vapaaksi vain, jos hän hyötyy siitä enemmän kuin minun pitämisestäni vankilassa. Luulen epäilen, että hän rehkimissä sallia minun harjoittaa politiikkaa.

Mitä mieltä olette Putinin haastajaksi ilmoittautuneen Mihail Prohorovin kohtalosta?

Nyt Mihail Prohorov vaikuttaa pultraasti Putinin hankkeelta, vaikkei se ehkä mielilyä Prohorovia itsekään.

Jos hänestä todella tulee putinilainen hanke, hänen on taattava Vladimir Putinille asema poliittisessa keskustassa. Mutta politiikka – ja joukkoun pretentiosta päätellen politiikka on paluumassa Venäjälle – on alkeellisia kaavoja monimutkaisempaa. Siksi en ala ennustaa tarkasti Prohorovin kohtalaa, ja kaikki vei muuttua täysin odottamattomaan suuntaan.

Kuluttuko sitä, että päätitte lähdä Venäjälle vuonna 2003? Mikä jäitte?

Olen vattanout monta kertaa tätä kysymykseen. Ehkä lyhyt vastaus on lukijoillenne kaikkein ymmärrettävin: jäin, koska olen venäläinen.

Kuinka vankikausudet ovat muuttaneet teitä? Miten Venäjä on muuttunut?

Vankila tuhosi liikemiehen minussa. Tuskin voin enää ajatella taloudellisen hyödyn kategorioiden mukaisesti. Arvot ovat tietsä. Niitsetä ni mazni muuttua myös koko ajan. Kansalaisyhteiskunta – muotoutuu. Pidän näkemyksistä, joita nykyvuosien on alkanut ennakoa.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ei ole tunnustanut tuomiomne poliittisia motiiveja. Mitä ajattelette tästä?

Ymmärrän Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) käytöksen motiivit. Se ei tunnustanut sitä selvöitä, että pidätyksenj ja vangitsemisenj poliittisille motiiveille on todisteet. Samaan aikaan tämän toisaisan tunnustanut jullisesti jopa venäläiset virkamiehet.

EIT ei myöskään tunnustanut yhtä ilmeisvää ja yleisesti tiedossa olevaa poliittista motiivia (öljy-yhtiö) Jukosin hajottamisessa ja tuhoamisessa, kun se kiisteli hakasin valtiolta. Jukosin huho oli seuraasta ”hakaohvoe” lain syrjäistä täytäntöönpanosta.

EIT ei retrosessia on myönteinen yhteisyö venäläisten vallanpitäjien kanssa, koska se pelkää, että muuten sen päätösten valtuttus Venäjän tilanteeseen jää vähäiseksi.

Yäätä syötä tuomioistuin on paloitettu antamaan perihjei jokaisiin asiossa venäläisille vallanpitäjille. Valitettavasti myönnytykset rapsaavat tuomioistuimen mainetta niiden kaikkein ahtisimpien venäläisten silmissä, jotka kannattavat eurooppalaista lehityssuuntaa.

Mitä tiedätte Suomesta, jonka liihellä nyt suoritatte uutta tuomiotanne? Onko teillä ystäviä tai tuttavia Suomessa? Keitä?

Olen käynyt Suomessa pari kertaa. Hiihdin. Ostin hienoja talvivaatteita. Tuhoisin veisjuistelhinne ja pohjoisen kylliin. Yritin lopoisda siellä jotain meille Siperiaan.

TAUSTA

Kuinka haastattelu tehtiin?

LÄHETYN haastattelupyyntöä ja kysymykset entiseen oligarkiin **Mihail Hodorkovskiin** (vetoomuspäällikölle sähköpostse lokakuun alussa.

Tiedonsiaiilihtö **Marja Oeiläeväkiira** tähetti Hodorkovskin vastaukset minulle maanantaina 9. tammikuuta.

Kysymykset on tehty ennen joulukuun parlamenttivaalejq ja mitä seuraamuksia mielenosoituksista Hodorkovski viimaa vastauksissaan protestoihin, joissa hän on ollut aktiivisesti mukana. Hodorkovski on myös vastannut kysymyksiin, jotka hän on ollut aktiivisesti mukana.

Li ole mitään keinoa tarkistaa, onko Hodorkovski oikeasti itse vastannut kysymyksiin. Ainoa tieä, onko häntä painostettu vastaamaan (esijä) taalkaa tai onko häntä sensuroitu.

Vankilaan toimittajia ei päästetä.

Tiedonsiajan mukaan toimittajien kysymykset annetaan arsanajoille, jotka kertovat ne Hodorkovskille. Hän vastaa kysymyksiin saalfeesti, ja arsanajoja kirjoittaaci vastauksen ylös.

Sitten voimme luottaa, että näkemykset eiväteaut Hodorkovskin tiedonsiajien lisjaa.

Anneli Ahonen

Putinia uhmannut öljymiljardööri istuu pitkää tuomiota

Entinen kommunistinuori takoi rahaa öljy-yhtiö Jukosilla, kunnes sekaantui politiikkaan.

Anneli Ahonen

PIETARI. Oikeusalin lasihaliksa harmaahiuksinen mies hymyilee. On vuosi 2010, ja entinen öljymiljardööri, jetka rikastuivat Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen hankkimalla pilkkahintaan valtion omaisuutta.

1990-luvun lopulla Hodorkovski alkoi uudistaa Iukosia. Lopulta öljy-

Hodorkovskin tuomion jälkeen oligarkit ovat pysytelleet visusti pois politiikasta.

MIŠA-POIKA syntyi Moskovassa 1963 insinöörperheeseen. Hän pääsi opiskelemaan Neuvostoliiton komiantsiinttuttiin.

Iehtopaikka Neuvostoliiton suunsejaretöissä. Komsomoliissa hänelä jouhaisiuttaneellekin pieni le mvakkaa uralehtiyötä.

Hodorkovskiin liiketoiminnan ytimeksi tuli öljy-yhtiö Jukos, jonka Hodorkovski pirjesti itsellenn pikkuhalla 1990-luvun puolivälissä. Samalaista järjestelyä käyttivät muutlion niin kutsutut oligarkit – miljardöörit, jotka rikastuivat Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen hankkimalla pilkkahintaan valtion omaisuutta.

1990-luvun lopulla Hodorkovski alkoi uudistaa Iukosia. Lopulta öljy-

IVAN SEKRETAREV AP

Heinäkuussa 2003 Mihail Hodorkovski oli vielä öljyjätti Jukosin toimitusjohtaja. Miljardööri hymyili toimittajille syyttäjälaitoksiston oikeudella Moskovassa.

yhtiötä kehuttiin Venäjän läpinä kyvinmäksi.

Lapsia syntyi lisää. Vaimonsa **Ieaan** kanssa Hodorkovskilla on hy tär **Anastasija**, 26, ja kaksonspari **Ilja** ja **Gleb**, 12. Ensimmäisestä avioliitosta on poika **Pavel**, 26.

KUNNIANHIMO kasvi myös poliitikassa. Hän alkoi rahoittaa Yhtenäisen Venäjän lisäksi liberaalieja oppositiopuolueita, kuten Jabloka ja Oikeudenmukinen liitto.

Venäjällä käännekohdaksi Hodorkovskin ja **Vladimir Putinin** välejssä katsotaan usein Hodorkovskin puhe korruptiosta Kremlissä helmikuussa 2003. Hän syytti valtionjohtoi Rosneftiä hämäristä yrityskaupoista. Vastatessaan syytöksiin Putin vihjasi, että Jukosilla on vero-ongelmia.

Hodorkovskin lähtökohtia eli allanut.

VUODEN 2003 lokakuussa Hodorkovski oli Forbes-lehden mukaan Venäjän rikkain mies. Hän lensi yksityiskoneella puhumaisia Venäjän suurissa kaupungeissa Jukosin ja öljy-yhtiö Siberfin yhdistymisestä – ja politiikasta.

Tällä kierteellä, Novosibirskissä, hänet pidätettiin. Sillä tiellä hän on edelleen. Rosneft sai Jukosin liiketoiminnat haltuunsa.

Myöhemmin Putin on kiistänyt, että hän olisi painostanut huminsituinia Hodorkovskin tapauksessa.

Hodorkovskin tuomion jälkeen oligarkit ovat kuitenkin pysytelleet visusti pois politiikasta. Poikkeuksen tekee maaliskuun presidentinvaalelhin yrittänä **Mihail Prohorov**, jonka aikeita Hodorkovski kommentoi haastattelussa.

IHMISOIKEUSJÄRJESTÖ Amnesty nimitti viime vuonna Hodorkovskia mielipidevangiksi.

Hodorkovskista on tullut omanlaisensa symboli Putinin Venäjälle. Jouhuksen vaalipetoksen jälkeen sekä Prohorov että Jablokon **Grigori Javlinski** ovat hvaamsot vapautaa Hodorkovskin, jos heidät valitaisiin presidentiksi.